

Pohankovics úr Szegeden Kereskedőbánatok

Tegnap a Dél-Tisza Menti Áfész, az Éliker és a Kisoszi vendégeként Szegeden járt dr. Pohankovics István ipari és kereskedelmi minisztériumi államtitkár. A kötetlen hangulatú megbeszéléseken többek között olyan aktuális kérdések szerepeltek, mint az élelmiszer-kereskedelemben a vállalkozás, a vállalkozás privatizációja, a vállalkozás átalakulása. Szegeden ebben a profilban még nem kezdődött meg a privatizáció, ez előreláthatólag november 1-jétől indul. Az Éliker január 1-i fordulónappal szeretne részvénytársasággá alakulni, alapítók-emeléssel, külföldi pénzeszközök bevonásával. Aggódnak a zárt versenytárgyalási rendszer miatt, s attól is tartanak, hogy az Állami Vagyonügynökség esetleg késleltetheti az átalakulást. Az időhúzás a dolgozók hangulatát is befolyásolja, az igazgató véleménye szerint az rt.-vé válás mindenkit megnyugtatna.

Délután a Kisoszi vezetőivel, a kereskedőkkel és a vendéglátókkal találkozott az államtitkár. Dr. Martonosi István keményen kezdett: „Szétszakadt a vezetés és az alsó szint, a bérleti jog privatizálása pedig a legnagyobb igazságtalanság. Nem

kell számviteli törvény, ha a vállalkozói igazolványok kiadásának nem alapfeltétele a 8 általános iskolai végzettség.” Szinte minden résztvevő sérelmezte, hogy az engedéllyel rendelkezőket bárki ellenőrizheti, a különböző felügyelet, hatóságok csak őket nyaggatják, a fekete árusokat pedig egyszerűen nem lehet megfogni. Többek között azért sem, mert a legtöbb jogszabályi bekezdés úgy indul: „az üzlet, az üzlet-helyiség...” Az utóbbi érdekessége, a háromoldalú bódé már belefér ebbe a kategóriába. Élelmes vállalkozók természetesen ideiglenesen csinálnak belőle kétoldalt, attól még pavilon marad.

Mindaddig nem sikerült megoldást találni arra sem, hogy még a külföldi állampolgárok áfa nélkül árusítsanak, addig a magyarokra vonatkozik a törvény. Az államtitkár a legtöbb felvetéssel egyetértett, sok kérdésre válaszolt, ugyanakkor felhívta a figyelmet arra is, hogy az ellenőrző apparátusoknak nem a kicsikkel, a nagyokkal kellene kezdeni.

K. A.

Kiharcolják az adókedvezményt? Készül a falusi turizmus katalógusa

Csütörtök délután tartotta első ülését az „Üdülés a magyar falun, tanyán” című országos katalógus szerkesztőbizottsága. Helyszín a budapesti Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola volt. A „modul elv” szerint összeállított katalógusba bárki bekerülhet, ha vállalja a fizetővendégek elszállásolását.

Persze ennek ára is van: az új jelentkezőknek ötezer, a már nyilvántartottnak négyezer forintjába kerül, ha az új, 1992-es katalógusban is szerepelni akarnak. A fekete-fehér kép olcsóbb, az csak három ezer – aki pedig fotó nélkül kívánja a címét közölni, az kétezer forintot fizet (bár utóbbi megoldást senkinek sem javasolják, mert a szálláshely bemutatása nélkül hiába vár vendégre).

Dr. Csáky Csaba címzetes egyetemi docens, a szerkesztő bizottság elnöke bevezetésében arról beszélt, hogy a harmincas évek magyarországi hagyományait szeretnék feleleveníteni, amikor még hazánkban is létezett falusi-tanyai turizmus. Nyugat-Európa viszont nem állt meg: a negyvenes évek végén adókedvezménnyel, ágyankénti támogatással nagy lendületet adtak ennek az üdülési formának. A megfélére jellemző, hogy Ausztriában ma főiskolán oktatják az idevágó ismereteket.

A Magyar Falusi – Tanyai Vendéglátók Szövetsége két éve meghirdetett felhívására körülbelül ötezer jelentkeztek. Közülük mintegy ötszázán kerültek be az „Üdülés a magyar falun és tanyán 1990–1991” című katalógusba. A szálláshelyként felajánlott ház színes fotója mellett a tulajdonos neve, címe, telefonszáma is szerepel. Az igénybevehető szolgáltatásokról nemzetközi jelrendszer tudósítja az érdeklődőt – a magyaron kívül tizenegy nyelvű katalógust ily módon lehetett a legolcsóbban elkészíteni.

De nemcsak egyéni jelentkezőkből összeállított oldalakat találunk: „Nagyvázsony” címmel, a lovasnapok képeivel illusztrált lapon az ott lakó vendéglátók kínálják szálláshelyeiket – a helység címerével, térképével, a környékbeli kirándulási útvonalak vázlatával. „Ezt a módszert más tájegységeknek, településeknek is követniük kellene” – mondta dr. Csáky Csaba, hiszen így sokkal kívánatosabb és áttekinthetőbb egy-egy vidék az odalátogató idegen számára.

Minden információ vonzerő lehet.

szóljon bár gyógyforrásról, arborétumról, csónakköleszönről, kifőzdéről, kenyérsütésről, vagy lovaglási lehetőségről. A helységeknek el kell adniuk önmagukat, ha négy-öt év múlva már megbízható, állandó kuncsaftkörrel szeretnének rendelkezni.

A rendszer persze csak akkor működhet jól, ha létezik egy központi ágynyilvántartás, amely azonnal megmondja, hol, mikor és milyen körülmények között lehet megszállni. Ennek megteremtése még hátra van. Az első lépés a modul-katalógus új kiadása, lehetőleg minél nagyobb példányszámban. Most úgy tervezik, 4–5 ezer példányban tudják kiadni a katalógust, amelynek megjelenését az Országos Idegenforgalmi Alap 1,2 milliárd forintot előirányzatából finanszírozzák.

A vendéglátók számára nem közömbös, milyen feltételekkel kell adózniuk a forgalom után. A szövetség szeretné elérni, hogy – például Ausztriához hasonlóan – tíz ágyig adómentes legyen ez a tevékenység. Az érdeklteté tétel azért is lényeges, mert az első években sok beruházást és kiadást jelent a vendéglátás, a megtérülés lassabb, mint más területeken.

Európa jószereivel még alig tud rólunk. A Shell autótérképén Magyarországot egy 8 X 9 centiméteres négyzet jelöli. Ezen még a városokat sem lehet megtalálni, nemhogy az eldugott, apró falvakat. Ezért is fontos, hogy a magyar kezdeményezésre létrejött európai szövetségben minél hamarabb megismerjenek bennünket. Ehhez segíthet hozzá az év végén, legkésőbb jövő év elején megjelenő új katalógus.

NY. P.

A katalógusba a szálláshely részletes bemutatásával egy adatlapon lehet jelentkezni a következő címen: Magyar Falusi-Tanyai Vendéglátók (Falusi Turizmus) Szövetsége, 1056 Budapest, Belgrád rakpart 24. Telefon: 182-855183-as mellék.

Hol volt a „fekete doboz”?

A szovjet puccs egyik legvérfagyasztóbb mozzanata volt, hogy – 76 órára – a nukleáris rendszer szupertitkos kódja azoknak az embereknek a kezébe került, akiket később Gorbacsov kalandoroknak nevezett.

A *The Washington Post*nak a Gorbacsovot visszakísérő csoport egyik tagja elmondta, hogy azok, akik a szovjet elnököt krími dácsájában őrizetbe vették, elvették tőle a „fekete doboz”-t (ez tulajdonképpen egy aktatáska), amely a kódot tartalmazza. Vajon a puccs-csisták valóban fenyegethettek volna valamiféle rakétamadással? Vagy ezzel megbénították három napra a szovjet csapásmérő erőket?

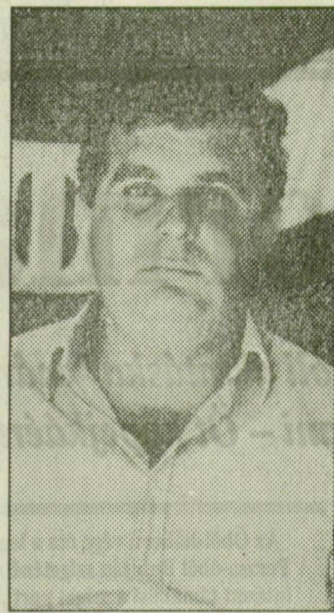
A válasz nem egyértelmű. A szovjet irányító és ellenőrző rendszert úgy építették föl, hogy a 27 ezer nukleáris töltet közül egyet se lehessen kilőni egyetlen ember döntése alapján.

Amerikai szakértők szerint Moszkva „piros gombja” a valóságban egy kéttagú rendszer, amelynek az egyik felét a védelmi miniszter irányítja, az elnök pedig a másikat. Ha Gorbacsov kódja Jazov védelmi miniszter kezébe kerül – aki a junta tagja volt –, elméletileg minden a kezében van, hogy kilője a rakétákat. Ám a kódrendszer nem más, mint kilőési parancs, és a tulajdonképpeni kilövéshez még sok ember közreműködése szükséges. Még ha elméletileg lehetséges is lett volna a juntának, hogy kilője az atomfegyvereket, semmiképpen sem használhatták volna fel a belső ellenállás ellen – a rakéták ugyanis külső célpontokra voltak állítva, átprogramozásukra pedig nem lett volna idő. Ha pedig taktikai vagy harcászati atomfegyvert kívántak volna bevetni, akkor valószínűleg a katonák ellenállásával kerültek volna szembe, mely a Jelcin ellen induló tankokat is megállította.

A TIME-BÓL FORDÍTOTTA
PÁL DÁNIEL

Szegedi szenátorok

Hatvani Zoltán

– Születésemkor még megvolt a földünk – nem sok, de arra elég volt, hogy édesapám el tudta tartani belőle a családot. 1960-ban elvették a földet, édesapám elment dolgozni, s gazdaságlából munkáscsalád lettünk. Aztán édesapámot betörtönözték, még ma sem tudjuk, hogy miért. Nyilván valakinek az útjában volt. Ennek bélyegét egész életem során magamon hordtam, mindig örök ellenzékieként kezeltek. A csongrádi mezőgazdász iskolában, a Batsányiban érettségiztem, szőlész-borász képesítést szereztem. Később autószerelő lettem, s több mint húsz évet ebben a szakmában töltöttem el. Most egy hónapja a Hangya Részvénytársaságnál dolgozom. De ez is csak azért van, mert egyszerre nem tudtam pártvezetőként, képviselőként is működni, közben pedig még kényeret is keresni. Most adódott az alkalom, hogy az újjáalakuló régi Hangya-mozgalomban tevékenykedhetem.

– Mindezek ismeretében ön minek tartja magát?

– Ízig-vérig melós vagyok, a kisembereket, a panellakókat képviselem. Jömagam is lakótelepen élek, a Cserepes soron vásárolok. A megálázott, mellőzött kisembereket szeretném mindenkor képviselni. Amikor a képviselő-választáson indultam, akkor is ezeknek az embereknek a sorsán szerettem volna segíteni. Furcsának tűnhet, hogy én, mint kisgazdapárti képviselő, most a munkásokról beszélek. De ha azt nézzük, a maga nemében mindenki gazda. Ha a munkásnak saját tulajdonába kerül az esztergapad, akkor már ő is át tudja érezni a gazdaszemléletet, hiszen a maga hasznára dolgozik vele. De a kisgazdapárt különben is széles néprétegeket szeretne képviselni.

– Mikor került kapcsolatba a kisgazdapárttal?

Csongrádon, földműves családban születtem 1954-ben. Családos ember, első házasságából van egy kislánya, aki most végezte el az általános iskolát. Szabadidejében a Cserepes soron szeret nézelődni, alkudozni, vásárolgatni; gyakran kijár szatymazi telkére is, ahol minikempinget akar nyitni. Eddig 16 országban járt, legtöbbször sátorral. Kedvenc ételle a paprikás krumpli és a körömpörkölt. Életének jelenlegi párja kitűnően főz – mint a szenátor elmondta, az ő hobbija a konyhaművészet. Az FKGP szegedi szervezetének elnöke listáról jutott be a testületbe, pártját egyedül képviseli.

– 1988 végén, 1989 elején, mindjárt a kezdeteknél. Az igazolványom a 6-os sorszámú a megyében. Ma már én vagyok az első, hisz az előttem lévők már kiléptek, illetve más pártokhoz igazoltak át. Az újjászervezésnél alapító tagnak számított. Én azért léptem be a

kisgazdapártba, mert ez volt az egyetlen párt, amelyik megígérte, hogy mindent vissza fog adni, amit csak elraboltak az emberektől. Ez az egyik. A másik, hogy a gazdaszemlélet az, amely igazán közel áll hozzám, illetve hogy ezt a pártot tartom az egyetlen igazi magyar pártnak. Magyar embernek tartom magam, a szó nemes értelmében, és ezt, bárhol, ahol megfordulok, mindenütt elmondom.

– Mikor kezdett el politizálni?

– Világéletemben politizáltam, először csak szűkebb baráti körben. Mindig ellenzékiek voltunk, szidtuk az orosz megszállást, de ténylegesen nem állt módunkban, hogy tegyünk is valamit. Teszem azt, nem gyártottunk röpcédulákat, semmiféle konkrét akcióban nem vettünk részt.

– Mit jelent Hatvani Zoltán számára a politikusi pálya, illetve a szenátor?

– Mindenekelőtt felelősséget. Felelősséget azokért az emberekért, akik megválasztottak, ideküldtek. Valamint a képviselői munka szeretete, amelynek gyakran az „árnykosabb oldala” kerül előtérbe. Apám jogán tagja vagyok a Politikai Foglyok Szövetségének is. Ők megkértek, képviseljem az önkormányzatban az ő ügyes-bajos dolgaikat is.

– Mennyire lobbanékony természet?

– Temperamentumos ember vagyok, borzasztóan a szívemre veszek mindent. Ha valami nem úgy sikerül, ahogy azt szeretném, akkor napokig képes vagyok őrlődni rajta. Ha itt kell hagynom a munkámat, abban nem nagyon bízom, hogy majd más elvégzi azt helyettem. Szerintem a munka akkor van élvezetesebb, ha én is ott vagyok és megcsinálom, vagy látom, hogy megcsinálják.

PÁL TAMÁS

Bizalmat szavaz-e Thürmer Gyulának a Központi Bizottság?

Munka és Tőke

Beszélgetés dr. Krajkó Gyulával, a Munkáspárt szegedi koordinációs bizottságának elnökével

– Megmaradt-e az MSZMP-nek a hatalomhoz fűződő különös viszonya? Makói nagygyűlésükön érezhetően fellelkesültek, amikor pártelnökök a lehetséges és közeli visszavonulásról szónokoltak.

– Thürmer új pontatlanul fogalmazott. A helyi hatalomban már régóta ott vagyunk – Szegeden 150-ed részben, de messze nagyobb befolyással. A visszavonulást természetesen úgy kell érteni, hogy az MSZMP parlamenti pártját óhajt válni, s nem, hogy a mi kezünkbe kerül a hatalom. A kormányzás ebben a helyzetben csak távoli célunk, új programunkban ez már nem is szerepel. Esélyünk is csupán akkor lehet, ha a baloldálnak sikerül talpra állnia.

– Egyetértene-e pártelnökökkel abban, hogy a történelemben vannak rendkívüli helyzetek, amikor nem érvényesek az alkotmány előírásai, jogot és törvényt lehet szegni?

– Hogy a káosz és a zűrzavar elkerülésére jobb lenne egységben tartani a Szovjetuniót, azt pártunk egésze vallja. Nem követünk el bűnt akkor sem, ha szocializmus szeretnénk, ott is lehetséges tudniillik a demokrácia. Elhibáztunk tartjuk azonban, és így nem osztjuk Thürmer úr nézetét az említett dologban: a puccsot a marxizmus mindig elítélte csakúgy, mint a terrorizmust. Ezek az eszközök nem oldanak meg semmit: a gazdaság vagy a politika problémáit, a napi kérdéseket. Aki ezekhez nyúl, lemond a legfonto-

sabból, a dolgozók megnyeréséről; a tartós politikai hatalom alapja ugyanis a bizalom. A puccs után még szomorúbb a Szovjetunió helyzete. Egyébként a másik oldal is elég szabadon kezeli az alkotmányt: hogyan kerülhetett például orosz alárendeltségbe a hadsereg – az erősebb jogán? Magyarországon szó nem lehet erőszakos visszarendezésről – azonnal elhatároltuk volna magunkat egy ilyen kísérletől –, de még csak visszarendezésről sem.

– Nem érzene nosztalgiát a Kádár-korszak iránt?

– Azokban az időkben sok érték jött létre, amelyeket jó lenne megőrizni. Az a hatalom azonban nem tudott egy olyan hatékony gazdasági mechanizmust kialakítani, amely dinamikus fejlődést produkált volna. A működő rendszert pedig nem sikerült a demokráciával párosítani. Egyébként a Szovjetunióban a háború után megvolt erre az esély, de az említett alapvető problémákat nem tudták megoldani ott sem. Már Lenin is látta azt az ellentmondást, amely a primitív viszonyok és a korszerű gazdaságirányítás kívánalma között húzódott – megszüntetni nem lehetett (az SZKP nagy kiskirálya a húszas évekre tehető), mára a rendszer napi funkcióit sem volt képes ellátni. Visszatérni tehát egy olyan szisztémához, amely csődöt mondott, képtelenség. Ha pártunk újra a hatalom közelébe kerül, a tanulságokat mindenképpen le kell vonnia.

– Könnyen lehet, hogy nem fogják tudni kívánni ezt, a magyar politikai paletta idővel peremét veszítheti: a széleken Thürmer úr és Torgyán úr bázisát zömében idősebb emberek alkotják.

– Nem lehetséges, hogy ez a mozgalom vagy a mi pártunk eltűnjék. Az SZKP-t lefejezték, szétesett, de 14 millió kommunista nem lehet márról holnapra eltüntetni. A Horthy-rendszerben 3-400 ember támasztotta fel a pártot. Thürmer úr szerencsétlenül nyilatkozata után erős a nyomás, nagyokat ütnek rajtunk, még az is lehet, hogy betiltják az MSZMP-t. Ma a súlyos külpolitikai helyzet eltereli a figyelmet a belső bajokról: a hatalom az új burzsoázia támogatja a dolgozók rovására; halmozódik a feszültség, a Munka és a Tőke közötti ellentét éleződik. Az egy főre jutó nemzeti jövedelem 2500 dollár körül mozog – semmi kétség: itt latin-amerikai kapitalizmus lesz. Aki távolabban gondolkodik, láthatja, a munkásmozgalom is újratermelődik – szükségképpen, hisz 30-40 százalékos munkanélküliség is előfordulhat, a fiatalok körében ennek kétszerese. Bizonyára ők is el fognak gondolni ezeken a dolgokon.

– Ha valóban vonzóvá akarják tenni pártjukat, legelőször is talán stílust kellene váltaniuk – az avult frazeológia ma már kevésbé hatásos, mint volt annak idején.

– Vannak periódusok, amelyekben bizony radikális jelszavak kellene.

Az építő szakaszokban azonban feleslegesek, nálunk mégis maradtak az elmúlt évtizedekben: front mindenütt, a termelésben, a tanulásban. Nyugat-Európában sem lehet sokra menni a harci felhívásokkal, némely anarchista megnyilvánulás – forradalmat, de azonnal! – legfeljebb egy (politikai) félmosolyt váltanak ki. A munkáspártunk igazodnia kell társadalmunkhoz. A régi katonásdi különben is megszűnt már nálunk: Mikulást ünneplünk, nőnapot tartunk, a munkásgyerekeknek olcsó angol és német nyelvtanfolyamot szervezünk.

– A történelemből milyen konzekvenciát készülnék levonni?

– Sokan követelik a pártelnök leváltását, de az elnökség és a titkárság mellett áll. Szegeden mi nem kapcsolódunk egyetlen vezetőhöz sem, önálló véleményt formálunk. Az e hét végi KB-üléstől azt várjuk, Thürmer úr gyakoroljon önkritikát, ám lemondását nem óhajtjuk, bárkivel előfordulhat, hogy rosszul nyilatkozik. A kongresszusig maradjon a párt élén. Az előző kongresszus résztvevői nem ismerték egymást, ad hoc döntések jellemezték munkáját. A mostanit – főként a személyi vonatkozásokat tekintve – sokkal jobban elő kell tekinteni. Higgadság és jó vezetők szükségesegek, hogy modern, nem puccsista, nem anarchista párttá legyünk.

Ó. J.